

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE MİZAH TARZLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fatma Nur SARI¹, Tuba KORKMAZ ASLAN², Burcu CEYLAN³, Nesibe GÜNAY MOLU⁴

Öz

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı türde yapılan bu araştırma, Konya'da bir üniversitenin hemşirelik bölümünde 2021-2022 eğitim - öğretim yılında öğrenim gören 298 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini sorgulayan Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri ve Mizah Tarzları Ölçeği kullanıldı. Verilerin analizinde yüzdelik dağılım, ölçeklerin toplam puan ortalamalarının belirlenmesinde aritmetik ortalama ve ölçeklerin karşılaştırılmasında Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması $116,07 \pm 15,52$ olarak bulunurken, Mizah Tarzları Ölçeği toplam puan ortalaması $118,9 \pm 21,05$ olarak hesaplanmıştır. Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması ile Mizah Tarzları Ölçeği toplam puanı ve alt grupları arasında yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu ve sınıf eğitim durumları arttıkça problem çözme becerilerinin arttığı tespit edilmiştir. Öğrencilere hem akademik hem de sosyal yaşamda problemleri durumlarda mizah tarzlarına yönelik farkındalık oluşturulmalı, problem ile baş etmeye ve mizah yöntemlerini kullanmaya yönelik sağlık davranışları kazandırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Öğrencileri, Mizah, Problem Çözme

¹Hemşire, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Altındağ, Ankara, Türkiye fatmanuurs@outlook.com ORCID: 0000-0003-2103-8166

²Sorumlu Yazar: Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Seydişehir Kamil Akkanat SBF, Hemşirelik Bölümü, Konya, Türkiye tkorkmazaslan@erbakan.edu.tr ORCID: 0000-0003-0419-2217

³Doç. Dr. Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Tekirdağ, Türkiye burucey78@gmail.com ORCID: 0002-0795-6174

⁴Doç. Dr. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Konya, Türkiye nesibegunaymolu@gmail.com ORCID: 0000-0002-2452-6205

Makale gönderim tarihi: 08.11.2023

Makale kabul tarihi: 26.12.2023

Künye Bilgisi: Sarı, F.N., Korkmaz Aslan, T., Ceylan, B., Günay Molu, N. (2023). Hemşirelik Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri İle Mizah Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Selçuk Sağlık Dergisi*, 4(3), 456 – 468.

Investigation of the Relationship Between Nursing Students' Problem Solving Skills and Humor Styles

Abstract

Purpose: This study was conducted to examine the relationship between problem solving skills and humor styles of nursing students'.

Methods: This descriptive and correlational study was conducted with the participation of 298 students studying in the nursing department of a university in Konya in the 2021-2022 academic year. Personal Information Form, Problem Solving Inventory and Humor Styles Scale were used to collect the data. Percentage distribution was used to analyze the data, arithmetic mean was used to determine the total mean scores of the scales and Pearson correlation analysis was used to compare the scales.

Results: The mean total score of the Problem Solving Inventory was 116.07 ± 15.52 , while the mean total score of the Humor Styles Scale was 118.9 ± 21.05 . No statistically significant relationship was found between the mean total score of the Problem Solving Inventory and the total score and subgroups of the Humor Styles Scale as a result of Pearson correlation analysis.

Conclusions: It was determined that the problem solving skills of nursing students' were at a moderate level and their problem solving skills increased as their class education level increased. Students should be made aware of humor styles in problematic situations in both academic and social life, and health behaviors should be gained to cope with the problem and use humor methods.

Keywords: Nursing Students, Humor, Problem Solving.

1. GİRİŞ

Problem çözme, problemleri bir durumda üstesinden gelmek için alternatif çözüm yolları bulma, içinden en etkili olanını seçme ve uygulama olarak tanımlanmaktadır. (D'Zurilla ve Goldfried, 1971).

Problem çözme, tüm sağlık profesyonellerinin uygulamalarının da büyük bir bölümünü oluşturur ve nitelikli hasta bakımının gereğidir. Hemşirelik eğitimi sırasında hemşirelik süreci ve problem çözme becerisi (PÇB) de kazandırılmaya çalışılmaktadır (Yılmaz vd., 2009). Öğrencilerin karşılaştıkları problemleri çözmeleri için problem çözme becerilerini yeterli değildir. Ayrıca seçenek üretebilme, etkin çözüm teknikleri kullanma ve seçme, kendine güvenme ve kendini değerlendirebilmesi gerekmektedir. Kişinin kendini değerlendirmesi ise hem mizah tarzı hem de problem çözme becerisi ile ilişkilidir (Witmer ve Sweeney, 1992).

Bilişsel, duygusal, fizyolojik ve davranışsal yönleri olan mizah, en genel tanımı ile durumlar ve olayların eğlenceli yönünü görebilme, algılayabilme ve anlatabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Ay vd., 2013; Çakmak vd., 2015). Duygusal merkezli bir başa çıkma stratejisi olan mizah gerilimi azaltır, bireye destek ve güven duygusu verir. İnsana sıkıntı veren duyguların, daha kabul edilebilir ve hoş duygularla değiştirilmesini sağlamaktadır (Balick ve Lee, 2006; Ford vd., 2014; Yue vd., 2014)

Mizahın kullanımında, kendini geliştirici mizah, katılımcı mizah, saldırgan mizah ve kendini yıkıcı mizah olarak dört farklı tarz bulunmaktadır (Ericson ve Feildstein, 2007). Kişinin kendisinde bulunan olumsuz durumlara katkıda bulunmak amacıyla kullandığı kendini geliştirici mizahtır. Katılımcı mizah; bireyin başkalarıyla ilişkilerinde insanları eğlendirmek ve olumlu olarak katkıda bulunmak amacıyla kullanmasıdır. Kişinin kendisini ön planda tutmak amacıyla diğerlerinin aleyhine ve onların zarar görmesi uğruna da kullanabildiği saldırgan mizahtır. Kendini yıkıcı mizah ise kişinin kendisiyle ve çevresindeki kişilerle olan ilişkisini geliştirmek amacıyla mizahı, kendi aleyhinde kullanması kendini hor görmesidir. (Yerlikaya, 2003).

Mizah ve hemşirelik ile ilgili, mizah kullanımının faydalı çalışma ortamı sağlaması, iletişimlerini olumlu açıdan etkilemesi, karşılaşılan zor ve stresli durumlarla daha başarılı baş etmeleri için yarar sağladığı ve hastalar açısından da pozitif sonuçların elde edildiği sonuçları bulunmuştur. (Astedt-Kurki vd., 2001; Dean vd., 2008; McCreddie vd., 2008). Mizahın faydalarını; problem çözme becerisi, takım çalışması, öğrenme ve dikkat süresini artırma, stres düzeylerini azaltma, performans geliştirme, iş birliğine dayalı ilişkiler ve başa çıkma stratejileri olarak sayabiliriz (Nahas, 1998; Morales-Mann vd., 2001; Morrison, 2004; Achike vd., 2005). Mizahın faydalarından da

anlaşılacağı üzere sadece hemşireler için değil öğrenci hemşirelerinde eğitiminde de etkili olabileceği düşünülmektedir. Son yıllarda hemşirelik ve mizah kullanma durumlarının birçok farklı değişken açısından incelendiği ve araştırıldığı göze çarpmaktadır. Ancak hemşirelik öğrencileri ve problem çözme becerileri ilişkisini gösteren araştırmalar sınırlıdır. Bu nedenle bu araştırma hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

1.1.Araştırma Soruları

- Hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin problem çözme becerileri nasıldır?
- Hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin mizah kullanma durumları nasıldır?
- Hemşirelik bölümünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin mizah kullanma durumları ve problem çözme becerileri arasında ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma nicel bir araştırma olup tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak yapılmıştır.

2.2. Örneklem

Araştırmanın evrenini Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'nde 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenimine devam eden 560 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden on sekiz yaş üzeri tüm 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrenciler, araştırma kapsamına alınmıştır. Bu öğrencilerden 268'i ulaşılama, evli olma, yabancı uyruklu olma, okula devamsızlık veya çalışmaya katılmak istememe nedenleri ile çalışmaya alınamamıştır. Toplamda 298 öğrenciye veri toplama araçları uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreci

Veriler anket uygulaması şeklinde yüz yüze toplanmıştır. Öncelikle öğrencilerden aydınlatılmış onam alınmıştır.

2.4. Kişisel Bilgi Formu:

Öğrenci hemşirelerin genel bilgilerini, sosyo-demografik özelliklerini, hemşirelik mesleğini seçme nedenlerini, bu seçimden memnuniyet durumlarını, ilgi alanlarını, kendi özellikleri ve meslek seçimleri arasındaki bağlantıyı inceleyen konular üzerinde yapılmış olup toplam 20 sorudur.

2.5. Mizah Tarzları Ölçeği (Humor Styles Questionnaire)

Martin ve arkadaşları (2003) tarafından dört değişik mizah tarzını belirlemek için 60 soruluk geliştirilen Yerlikaya (2003), tarafından Türkçe'ye uyarlanmış, 4 alt ölçekli 7'li likert tipli bir öz eleştiri ölçeğidir (Martin vd., 2003). Olumlu mizahla ilgili alt ölçekleri; Katılımcı ve Kendini Geliştirici iken olumsuz mizah ile ilgili alt ölçekleri; Saldırgan ve Kendini Yıkıcı mizah alt ölçekleridir (Yerlikaya, 2003; Aslan, 2006). Ölçekte 11 madde (1, 7, 9, 15, 16, 17, 22, 23, 25, 29, 31) ters puanlanmaktadır. Alt boyutların soru dağılımları; Katılımcı Mizah (1, 5, 9, 13, 17, 21, 25, 29), Kendini Geliştirici Mizah (2, 6, 10, 14, 18, 22, 26, 30), Saldırgan Mizah (3, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 31) ve Kendini Yıkıcı Mizah (4,8,12,16,20,24,28,32)'tir. Her alt ölçek 8 maddeden oluşmaktadır. Her bir alt ölçekten alınabilecek en düşük puan 7 ve en yüksek puan 56'dır. Alt ölçeklerden alınan puanların yüksekliği ilgili mizah tarzının kullanım sıklığını göstermektedir. Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları Katılımcı Mizah alt boyutunda 0.74, Kendini Geliştirici Mizah alt boyutunda 0.78, Saldırgan Mizah alt boyutunda 0.69, Kendini Yıkıcı Mizah alt boyutunda 0.67 olarak hesaplanmıştır (Yerlikaya, 2003). Bizim araştırmamızda da sırasıyla 0.83, 0.73, 0.75 ve 0.74 olarak bulunmuştur.

2.6. Problem Çözme Envanteri (Problem Solving Inventory)

Heppner ve Peterson (1982), yılında geliştirilen ve Türkçeye uyarlanması Nail Şahin, Nesrin Hisli Şahin ve Paul Heppner (1993), tarafından gerçekleştirilen bu envanter; problem çözme aşamalarını belirleyip, kişilerin problem çözme davranışlarında ne düşündüklerini değerlendiren, 6'lı Likert tipli 35 maddeden oluşan bir ölçektir. Problem Çözme Envanteri yetişkinler ve ergenlere uygulanabilmektedir. Ölçekteki her bir maddeye verilen cevaplar 1 ile 6 puan arasında değişerek puanlanmaktadır. Ölçekte 1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30. ve 34. maddeler ters olarak puanlanan maddelerdir. Ölçek puanları 32-192 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksek olması kişinin problem çözme becerileri konusunda kendini noksan olarak anladığını göstermektedir (Şahin ve Heppner, 1993). Ölçeğin orijinalinin güvenilirlik çalışmasında Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,90'dur. Bu çalışmada ise Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,80'dir.

2.7.Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda cevapları aranan temel sorulara yönelik olarak Kişisel Bilgi Formu, Problem Çözme Envanteri ve Mizah Tarzları Ölçeği'nde toplanan veriler, SPSS programından yararlanılarak bilgisayar ortamında analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; ölçeklerin geçerlik ve güvenilirliğini saptamak için iç tutarlılık incelemesinde Cronbach's Alpha

analizi, bireylerin kişisel özelliklerine ilişkin bulguların değerlendirilmesinde, yüzdeler ve ortalama-standart sapma kullanılmıştır. Araştırma sorularına ilişkin uygun istatistik analizler (fark testleri, Korelasyon testleri) kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde sınanmıştır.

3. ETİK

Araştırmanın yapılabilmesi için Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul onayı (Onay numarası: 2022/20-171), Necmettin Erbakan Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dekanlığından resmi izin, katılımcılardan yazılı onay alınmıştır. Ölçek kullanımı için yazarlardan ölçek izni alınmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmaya 298 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması %20.95 olarak bulunurken, 246'sı (%82.6) kadın, 52'si (%17.4) erkektir. Araştırmaya katılan 107 (%35.9) 1. sınıf, 45 (%15.1) 2. sınıf, 42 (%14.1) 3. sınıf ve 104 öğrenci (%34.9) 4. sınıftır. Katılımcıların 265'i (%88.9) çekirdek aileye sahip olup, 288'inin (%96.6) anne- babası hayatta, 103 öğrenci (%40.9) üçten fazla kardeşiyle yaşamaktadır. Öğrencilerin 235'inin (%78.9) gelir durumları orta düzeyde, 151'i (%50.7) kentte ve 177'sinin (%59.4) eğitim süresince yurtdışı yaşadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin 206'sı (%69.1) ders başarı algısının orta seviye olduğunu, 181'i (%60.7) hemşirelik eğitimi almaktan kısmen memnun olduğunu ve 170'i (%57.0) imkanları olsa tekrar bu mesleği seçmeyeceklerini belirtmiştir. Katılımcılardan 67'sinin (%22.4) herhangi bir sosyal kulüple ilgilendikleri ve 159'unun (%53.3) baş etme mekanizması olarak mizahı tercih ettikleri belirlenmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerden 268'i (%89.9) problem çözmede mizahın önemli bir yöntem olduğunu ve 293'ünün de (%98.32) mizah ile ilgili bir eğitim almadıkları bulunmuştur (Tablo I). Öğrencilerin 207'sinin imkanı kolay olduğundan dolayı, 89'unun sevdikleri için 96'sının bir meslek edinmek için 135'nin sınav puanının yettiği için ve 76'sının da ailesi/çevresi isteğiyle bu mesleği tercih ettikleri belirlenmiştir (Tablo II).

Tablo I. Hemşirelik Öğrencilerine Ait Sosyodemografik Özellikler

		Min- Maks	Ort±SS (Medyan)
		n	%
Yaş(yıl)		18-29	20.95
Cinsiyet	Kadın	246	82.6
	Erkek	52	17.4
Sınıf	1. Sınıf	107	35.9
	2. Sınıf	45	15.1
	3. Sınıf	42	14.1
	4. Sınıf	104	34.9
Aile Tipi	Çekirdek	265	88.9
	Geniş	30	10.1
	Parçalanmış aile	3	1.0
Anne/Baba Durumu	İkisi de hayatta	288	96.6
	Anne hayatta değil	10	3.4
Kardeş Sayısı	Tek çocuk	5	1.7
	İki kardeş	68	22.8
	Üç kardeş	103	34.6
	Dört kardeş ve üzeri	122	40.9
Gelir Durumu	Düşük	54	18.1
	Orta	235	78.9
	Yüksek	9	3.0
Yaşanılan Yer	Aile	100	33.6
	Yurt	177	59.4
	Öğrenci evi	21	7.0
En Uzun Yaşanılan Yer	Köy	53	17.8
	İlçe	94	31.5
	Kent	151	50.7
Başarı Durumu Algısı	Düşük	9	3.0
	Orta	206	69.1
	Yüksek	83	27.9
Meslek Memnuniyeti	Çok memnunum	98	32.9
	Kısmen memnunum	181	60.7
	Memnun değilim	19	6.4
Tekrar hemşireliği seçme durumları	Evet	128	43.0
	Hayır	170	57.0
Problem çözmede mizah önemli midir	Evet	268	89.9
	Hayır	30	10.1

Tablo II. Hemşirelik eğitimi almayı seçme neden/ nedenleriniz? sorusunun işaretlenme sayısı

Hemşirelik eğitimi almayı seçme nedeni/ nedenleri	İşaretlenme Sayısı
İş bulma imkanının kolay olması	207
İdealim sevdiğim için	89
Bir meslek edinmek	96
Sınav puanımın gereği	135
Ailenin/çevrenin isteği	76
Diğer	6

Varyansların homojenliği sağlanmıştır (levene testi $p > 0.05$). Anova Testi sonucunda Saldırgan Mizah ve Problem Çözme Envanteri dışında diğer tüm ölçekler ($p > 0.05$) olduğundan sınıflar arasında anlamlı düzeyde bir fark yoktur. Katılımcıların sınıf değişkenine göre Problem Çözme Becerileri Ölçeği puan ortalaması ve Mizah Tarzı Ölçeği alt boyutlarına ilişkin aldıkları puan incelendiğinde, Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalaması ve Saldırgan Mizah Alt Boyut Puan Ortalaması arasında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. (Tablo III).

Tablo III. Mizah Tarzı, Alt Boyutları ve Problem Çözme Envanteri Ölçeklerinin Sınıf Değişkenine Göre Analizi

Ölçekler	Değişken	N	Ortalama	Std. Sapma	Std. Hata	Levene	F Testi	
						p	F	p
Katılımcı Mizah	1. Sınıf	107	39.94	9.002	0.87	0.264	1.345	0.260
	2. Sınıf	45	42.53	8.971	1.337			
	3. Sınıf	42	41.93	10.538	1.626			
	4. Sınıf	104	41.96	8.334	0.817			
Kendini Geliştirici Mizah	1. Sınıf	107	33.29	8.642	0.835	0.172	1.512	0.211
	2. Sınıf	45	32.51	7.372	1.099			
	3. Sınıf	42	33.71	9.342	1.442			
	4. Sınıf	104	35.23	7.852	0.77			
Saldırgan Mizah	1. Sınıf	107	22.1	7.378	0.713	0.764	2.819	0.039
	2. Sınıf	45	20.64	7.293	1.087			
	3. Sınıf	42	18.33	7.018	1.083			
	4. Sınıf	104	20.21	7.781	0.763			
Kendini Mizah	1. Sınıf	107	26.67	8.875	0.858	0.556	0.864	0.460
	2. Sınıf	45	25.67	8.573	1.278			
	3. Sınıf	42	24.38	7.298	1.126			
	4. Sınıf	104	26.49	8.249	0.809			
Mizah Ölçeği	1. Sınıf	107	122.01	21.197	2.049	0.511	0.718	0.542
	2. Sınıf	45	121.36	19.48	2.904			
	3. Sınıf	42	118.36	23.04	3.555			
	4. Sınıf	104	123.89	20.516	2.012			
Problem Envanteri	1. Sınıf	107	115.49	15.595	1.508	0.84	2.9	0.035
	2. Sınıf	45	120.53	14.928	2.225			
	3. Sınıf	42	111	15.064	2.324			
	4. Sınıf	104	117.29	16.494	1.617			

Tukey testi sonucunda Saldırgan Mizahta 1. ve 3. sınıf arasında ($p = 0.03 < 0.05$) anlamlı düzeyde bir fark vardır. Buna göre 1. Sınıfların bu alt boyuttan aldıkları puan ortalaması 3. Sınıflara göre anlamlı derecede düşüktür. Problem Çözme Envanterinde 2. ve 3. sınıf arasında ($p = 0.026 < 0.05$) olduğundan anlamlı düzeyde fark bir vardır (Tablo IV).

Tablo IV. Mizah Tarzı Alt Boyutu Saldırgan Mizah ile Problem Çözme Envanterinin Sınıf Değişkinine Göre Analizi

Saldırgan Mizah					Problem Çözme Envanteri				
Değişken	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	Değişken	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf
1. Sınıf	-	0.690	0.030*	0.256	1. Sınıf	-	0.274	0.401	0.840
2. Sınıf	0.690	-	0.473	0.988	2. Sınıf	0.274	-	0.026*	0.656
3. Sınıf	0.030*	0.473	-	0.515	3. Sınıf	0.401	0.026*	-	0.130
4. Sınıf	0.256	0.988	0.515	-	4. Sınıf	0.840	0.656	0.130	-

* p < 0.05

Buna göre 2. Sınıfların problem çözme puan ortalaması 3. Sınıflara göre anlamlı derecede düşüktür. Problem Çözme Envanteri ile Mizah Yaşantıları ve alt ölçeklerinin düzeyi arasında anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır (p > 0.05) (Tablo V).

Tablo V. Değişkenler Arası Spearman Korelasyon Analizi

Ölçekler		Katılımcı (Sosyal) Mizah	Kendini Geliştirici Mizah	Saldırgan Mizah	Kendini Yıkıcı Mizah	Mizah Tarzları Ölçeği Toplam Puan Ortalaması
Problem Çözme Envanteri	Spearman Korelasyon	-0.015	-0.023	0.031	0.025	0.016
	p	0.800	0.690	0.599	0.673	0.784
	N	298	298	298	298	298

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada, hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ile mizah tarzları arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Öğrencilerin sınıfına göre PÇB karşılaştırıldığında; PÇB orta seviyede olduğu ve sınıf eğitim düzeyleri arttıkça PÇB de arttığı, sınıflar arasındaki karşılaştırmaya baktığımızda 2. ve 3. sınıf arasında anlamlı düzeyde bir fark olduğu görülmüştür. Literatürdeki diğer çalışmalarda sınıf seviyeleri yükseldikçe PÇB düzeylerinin arttığı gözlemlenmiştir. (Tümekaya ve İflazoğlu, 2000; Katkat ve Mızrak, 2003; Gültekin, 2006). Bu araştırmadan elde edilen bulgular da diğer çalışmalarla uyumludur. Öğrencilerin Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalamasının orta düzeyde olduğu belirlenmiş ve yapılan çalışmalarda da Problem Çözme Envanteri toplam puan ortalamasının orta düzeyde olduğu görülmüştür (Sözen vd., 2021, Şahin ve Arslan, 2021). Hemşirelik, sağlık alanındaki öğrencilerin kendileri ve meslek hayatındaki kaliteli hasta bakımı için mezun olmadan önce PÇB yönelik eğitimlerin verilmesi gerekliliği düşünülmektedir.

Kişinin kendini değerlendirmesi hem mizah tarzı hem de problem çözme becerisi ile ilişkilidir. Dean ve Gregory (2004), mizahın çalışma ortamını rahatlattığını ve hemşirelerin meslektaşları ile yakın çalışma ilişkileri geliştirmesinde yardımcı olduğunu açıklamışlardır (Dean ve Gregory, 2004). Araştırmaya katılan öğrencilerden büyük çoğunluğu problem çözmeye mizahın önemli bir yöntem olduğunu düşünmektedir. Araştırmada öğrencilerin olumlu mizah tarzların puan ortalamalarının, olumsuz mizah tarzları puan ortalamalarına göre yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuç başka üniversite öğrencileri ile yapılmış araştırma sonuçları ile benzerlik göstermekte (Yerlikaya, 2009; Çakmak vd., 2015) olup hemşirelik öğrencilerinin mizahı yaşamlarına olumlu yönde dahil ettiklerini düşündürmektedir. Bu sayede mizah, yalnızca duygu ve eğlence merkezli başa çıkma stratejisi değil, problem merkezli bir başa çıkma stratejisi olarak da işe yarayabilir.

Saldırgan mizah ve problem çözme envanteri test sonuçları arasında anlamlı düzeyde bir fark bulunmamıştır. Fakat bir araştırmada mizah ve problem çözme becerisi arasında pozitif ilişkinin olduğu bulunmuştur (Canpolat vd., 2023). Sosyal olarak kabul görmeyen saldırgan mizah tarzı da, bireyin başkalarına saygı duymaksızın kendi üstünlük ve haz duygularını karşılamak amacıyla kullandığı bir tarzdır (Yerlikaya, 2009). Öğrencilerin problem çözme becerisinde olumlu mizah tarzları beklenirken olumsuz olan mizah tarzları hem kendileri hem de bakım verdikleri bireyler açısından istenilen bir durum değildir. Traş ve arkadaşlarının (2011) öğretmen adaylarında yaptığı mizah tarzları, problem çözme ve benlik saygısının incelendiği çalışmada, problem çözme ile olumlu mizah tarzları arasında pozitif bir ilişki olduğunu bulmuştur (Traş vd., 2011). Hemşirelerin terapötik mizah kullanma tarzları ve problem çözme becerileri arasında, problem çözme becerisine sahip olan hemşirelerin katılımcı mizah tarzı puanlarının yüksek olduğu, problem çözme becerileri zayıf olan hemşirelerin olumsuz mizah tarzı puanlarının yüksek olduğu görülmüştür (Tuğut ve Kaya, 2017). Bu sonuçlar bizim araştırma sonucumuzla uyumlu değildir. Yapılan bir çalışmada saldırgan mizah ile sorumluluk alma isteksizliğinin azaldığı, kendini yıkıcı mizahın ve sorumluluk alma isteksizliğinin arttığı kişi, sorunu çözmek için gerekeni yapmayacağını bunun için de çözüm odaklı yaklaşarak yeni çözümler üretebilecekleri bildirilmiştir. (Koç ve Arslan, 2017). Problem çözme ve mizah tarzları hakkında öğrencilere eğitimlerin verilmesi gerektiği düşünülmüştür.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu sonuçlar değerlendirildiğinde öğrenci hemşirelerin problem çözme becerilerinin orta seviyede olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilere lisans eğitimleri sırasında ve sonrasında gerek meslek hayatında gerek de kendi hayatlarında karşılaşacakları problemler, çatışmalar ve sorunlara karşı mizahi bakış açısıyla, hızlı ve akılcı çözüm üretebilmeleri için problem çözme becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Hemşirelik eğitimine problem çözme becerilerini geliştirecek yönde eğitim, konferans

ve hatta dersler eklenmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin mizah hakkında yetersiz bilgiye sahip oldukları bulunmuş ve hem çalışma hayatlarında hasta bakımında alternatif yollar için hem de kendi hayatlarında doğru bir başa çıkma stratejisi için mizah çeşitleri hakkında da eğitimler almaları önerilmektedir. Hemşirelik mesleğinde bakım yaparken mizah kullanımıyla; hemşirenin kendi sorunlarıyla başa çıkmasının güçlenmesi, hemşirelerin iş doyumlarının artması, hasta anksiyetesinin azalarak hemşire-hasta arasındaki iletişimi olumlu etkilemesi ve çalışma ortamındaki meslektaşlarıyla da uyum içerisinde çalışmalarını gibi pozitif etkileri düşünüldüğünde çalışma ortamında hasta bakımında kullanılması ve öğrencilere staj uygulamalarında anlatılması önerilmektedir. Hemşirelik öğrencilerinde ve hemşirelik bakımında problem çözme ve mizah kullanımı ile ilgili nitel ve nicel araştırmaların artırılması gerekmektedir.

7. SINIRLILIKLAR

Araştırma, Necmettin Erbakan Üniversitesi hemşirelik fakültesinde 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören öğrenciler ile sınırlıdır. Bu nedenle tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

Destekleyen Kuruluş ve Çıkar Çatışması

Çalışmayı maddi olarak destekleyen kişi/kuruluş yoktur.

Çıkar Çatışması

Yazarların herhangi bir çıkara dayalı çatışması yoktur.

Teşekkür

Araştırmaya dahil olan öğrencilere teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

- Achike, F.I., Nain, N. (2005). Promoting problem-based learning (PBL) in nursing education: a Malaysian experience. *Nurse Education in Practice* 5 (5), 302-311. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2005.04.002>
- Aslan, H. (2006). Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin öğrenilmiş güçlülük düzeyleri ve cinsiyetlerine göre mizah tarzlarının incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). (Yök Tez-206080). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Ajt6L_tU5mY_qsYVjMQ6GA&nO=A50zvsK9zlwDwVCAHeQ8zg
- Astedt-Kurki, P., Isola, A. (2001). Humour between nurse and patient, and among staff: analysis of nurses' diaries. *J Adv Nurs*. Aug;35(3):452-458. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2001.01860.x>
- Ay, Ö., Gökler, R., Koçak, R. (2013). Mizah tarzları, yaratıcılık ve yaşam doyumunu: orta öğretim öğrencileri üzerinde bir inceleme, *International Journal of Social Science*, Volume 6 Issue 6, p. 739-767. <https://jasstudies.com/DergiTamDetay.aspx?ID=1538>

- Balick, P.M., & Lee, C.A. (2006). Humor and laughter may influence health. 1. History and background. *Evid Based Complement Alternat Med.* 3, 61–63. <https://doi.org/10.1093/ecam/nek015>
- Canpolat, S., Güler, O., Ökcü, M., Köksal Konik, A. (2023). Özel yetenekli çocukların problem çözme becerilerinin yordayıcıları: Aile ilişkileri ve mizah. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1490-1507. <https://doi.org/10.17679/inuefd.1311886>
- Çakmak, S., Karakuş, G., Tamam, L., Taşdemir, A., & Karaytuğ, M. (2015). Tıp fakültesi dönem I öğrencilerinde mizah tarzları ve benlik saygısı ilişkisi: kesitsel bir çalışma. *Çukurova Medical Journal.* 40(4):782-793. https://www.researchgate.net/publication/289356957_Tip_Fakultesi_Donem_I_Ogrencilerin_de_Mizah_Tarzlari_ve_Benlik_Saygisi_Iliskisi_Kesitsel_Bir_Calisma
- Dean, RA., & Major, JE. (2008). From critical care to comfortcare: the sustaining value of humour. *Journal of Clinical Nursing.* 17(8):1088-1095. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2007.02090.x>
- Dean, RA., Gregory, DM. (2004). Humor and laughter in palliative care: An ethnographic investigation. *Palliative and Supportive Care.* 2, 139-148. <https://doi.org/10.1017/S1478951504040192>
- D’Zurilla, T. J., & Goldfried, M. R. (1971). Problem solving and behavior modification. *Journal of Abnormal Psychology.* 78 (1), 107-126. <https://doi.org/10.1037/h0031360>
- Ericson, SJ., Feildstein, SW. (2007). Adolescent humor and its relationship to coping, defense strategies, psychological distress and well-being, *Child Psychiatry and Human Development.* 37(3): 255-271. <https://doi.org/10.1007/s10578-006-0034-5>
- Ford, T.H., McCreight, K.A. & Richardson, K. (2014). Affective style, humor styles and happiness. *Europe's Journal of Psychology.* 10, 451–463. <https://doi.org/10.5964/ejop.v10i3.766>
- Gültekin, A. (2006). Psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum. <https://atauni.edu.tr/yuklemeler/461cc2b5dddb2ca38cd14a8cc1f9c28e.pdf>
- Katkat, D., Mızrak, O. (2003). Öğretmen adaylarının pedagojik eğitimlerinin problem çözme becerilerine etkisi. *Milli Eğitim Dergisi.* syf:158. http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/milli_egitim_dergisi/158/katkat.htm
- Sözen, K., Güntürk, İ., Kuloğlu, N. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde öz-yeterlilik algısı ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum.* 31 (2) 131-138. <https://search.trdizin.gov.tr/yayin/detay/445209/>
- Koç, H., Arslan, C. (2017). Analyzing interpersonal problem solving in terms of solution focused approach and humor styles of university student. *Journal of Education and Practice.* Online Submission. Vol.8, No.27. <https://www.researchgate.net/publication/320273874>
- Martin, R., Puhlik, P., Larsen, G., Gray, J., Weir, K.(2003). Individual differences of uses of humor and their relation to psychological well-being: Development of the humor styles questionnaire. *Journal of Research in Personality.* 37 (1):48–75. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00534-2](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00534-2)
- McCreadie, M., Wiggins, S., (2008). The purpose and function of humour in health, health care and nursing: a narrative view. *Journal of Advanced Nursing.* 61(6):584-595. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04548.x>
- Morales-Mann, E.T., Kaitell, C.A. (2001). Problem-based learning in a new Canadian curriculum.

- Journal of Advanced Nursing. 33 (1), 13–19. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2001.01633.x>
- Morrison, J. (2004). Where now for problem based learning. The Lancet. 363, 174. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(03\)15298-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(03)15298-1)
- Nahas, V.L. (1998). Humour: a phenomenological study within the context of clinical education. Nurse Education Today. 18, 663–672. [https://doi.org/10.1016/S0260-6917\(98\)80065-8](https://doi.org/10.1016/S0260-6917(98)80065-8)
- Şahin, N., Şahin, N. H., & Heppner, P. P. (1993). Psychometric properties of the problem solving inventory in a group of Turkish university students. Cognitive Therapy and Research, 17(4), 379–396. <https://doi.org/10.1007/BF01177661>
- Şahin Akboğa, Ö. & Arslan, S. (2021). Acil kliniklerde çalışan hemşirelerin problem çözme becerilerinin incelenmesi . Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi , 10 (4) , 819-827. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.847226>
- Taş, Z., Arslan, C., Taş, A. (2011). Öğretmen adaylarında mizah tarzları, problem çözme ve benlik saygısının incelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi. 8, 716-732.
- Tuğut, N. & Kaya, D. (2017). Hemşirelerin terapötik mizah kullanma durumları ve problem çözme becerileri arasındaki ilişki. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 10 (3), 131-136. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfed/issue/46789/586732>
- Tümkiye, Y. D. S. & İflazoğlu, U. A. (2000). Ç Ü Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin otomatik düşünce ve problem çözme düzeylerinin bazı sosyo demografik değişkenlere göre incelenmesi . Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 6 (6) , . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cusosbil/issue/4362/59655>
- Yerlikaya, E. (2003). Mizah tarzları ölçeğinin uyarlama çalışması, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.
- Yılmaz, E., Karaca, F., Yılmaz, E. (2010). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi. 12(1): 38-48. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/issue/2644/34012#article_cite
- Yue, X.D., Wing-Yin, K., Jiang, F. & Hiranandani, N.A. (2014). Humor styles, self-esteem and subjective happiness psychological reports. Mental & Physical Health, 115, 517-525. <https://doi.org/10.2466/07.02.PR0.115c18z6>
- Witmer, J. M., & Sweeney, T. J. (1992). A holistic model for wellness and prevention over the life span. Journal of Counseling & Development, 71(2), 140–148. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6676.1992.tb02189.x>